

ESPECTACLES

ESTON BARRERA

Classe magistral de Montserrat Caballé

Els alumnes d'Escola d'Òpera de Sabadell van rebre aquest diumenge una masterclass de Montserrat Caballé. La diva es va entregar amb la seva saviesa, passió, humilitat i també amb molt bon humor als joves cantants.

PÀGINA 31

La Bonoloto
reportatge

Més de la meitat dels sabadellencs treballen fora

L'economista Joaquim Clusa creu que «ja no som ciutat»

PÀGINES 2 i 3

ESPORTS

JOAN BARRERA

Gran festa atlètica en el Club

Els Saballuts
a un pas del
4 de 9

PÀGINA 31

LA NOTÍCIA

Des del 1981, els especialistes consideren cada cop més evident la interdependència de Sabadell respecte a la regió metropolitana que té Barcelona per centre

(Fotos: LLUÍS FRANCO)

A Boston, i d'aquí a la resta de Nova Anglaterra a la costa est dels Estats Units, compten com a metropolis les àrees on el 15% de la població activa empadronada treballa en la gran ciutat propera o en el sistema urbà que hi vagi lligat. A Sabadell, aquest llindar es va trencar entre el 1975 i el 1981, quan a cavall de les crisis industrials es va passar del 13'93% (1975) al 24,44% (1981). Tot i amb oscil·lacions, l'índex no ha parat de créixer, al punt que al 2010 es va arribar al 52%. «Sabadell ha deixat de ser una ciutat», en dedueix l'economista sabadellenc Joaquim Clusa. El debat, en tot cas, queda obert. Aquesta setmana, fins divendres a partir de dos quarts de set de la tarda. Té per auditori el del Casal Pere Quart (Rambla 69).

EL 52% dels sabadellencs amb feina treballa fora de la ciutat

«Sabadell ha deixat de ser ciutat», valora l'economista Joaquim Clusa

JOSEP ACHE

És obert al públic en general, per bé que té per programa i marc el Màster en Estudis Territorials i de Població (Metip) organitzat pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), i per tant serveix de formació als estudiants inscrits.

Joaquim Clusa, amb dades tant o més rellevants com la descrita, hi intervindrà dimecres, amb el treball que ha titulat *Les dinàmiques metropolitanes a Sabadell i el seu entorn*. Ahir encara l'estava acabant de redactar.

Sabadell ha passat a ser un «subcentre» metropolità. A Joaquim Clusa no li ve gens de nou, ni tampoc en fa escarafalls. Al voltant d'aquest centre hi veu Barberà, Badia, Sant Quirze i Castellar.

Potser els casos de Santa Perpètua, Sant Llorenç Savall, Sentmenat o Polinyà (per atènyer-se a límits com els del partit judicial o la demarcació de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria) podrien bascular cap a altres «sistemes», els de Granollers, Mollet o fins i tot Caldes.

Millor gestió als municipis

En l'administració pública, Joaquim Clusa considera que aquest «fet metropolità», respecte a Barcelona, i la «subcentralitat» que si més no atribueix a Sabadell, com a tal més aviat relativa, no tan sols s'hauria de traduir en el planejament i la gestió urbanístiques.

«Més que una policia municipal hi hauria d'haver una policia metropolitana, si és que els Mossos d'Esquadra no en fan les funcions». I, igualment,

Cinquanta anys d'experiència en planejament urbanístic

Com a economista especialitzat en planejament urbà, Joaquim Clusa ha resolt encàrrecs de les dues grans metropolis espanyoles, Barcelona i Madrid, així com de desenes de ciutats a més de l'administració central i pràcticament totes les autonòmiques. Així i tot, es tracta d'un professional d'apreciable projecció internacional, de Bogotà a Shenyang, Xina. I, al 1967, es va estrenar amb un estudi sobre Ca n'Oriac.

aquesta visió territorial serviria per optimitzar serveis públics com el del sistema sanitari, el transport de viatgers, inclosos taxis, o la recollida de residus.

Fa més de 30 anys que Joaquim Clusa ho planteja a qui el vulgui escoltar. Al 1985 va posar el títol de «La realitat metropolitana de Sabadell» a la seva ponència d'ingrés com a membre numerari de la Fundació Bosch i Cardellach, la institució acadèmica sabadellenca. Llavors, en plena època del faresisme antimetropolità i anti-barceloní, va moure enrenou.

I abans, al 1981 junt amb el geògraf Lluís Casassas, deixeble de Pau Vila, va proposar reduir a poc més de 200 els 947 municipis existents a Catalunya, estalviant els posteriors consells comarcals. La Fundació Jaume Bofill va encarregar i publicar l'estudi corresponent, La Generalitat, nova llavors, no

li va fer més cas. Però ha anat guanyant adeptes, sobretot d'uns anys ençà.

Clusa versus Larrosa

L'urbanista Manel Larrosa serà dijous en aquest Metip l'antagonista de Joaquim Clusa, que entre el 1973 i el 1975 va superar el màster en planejament urbà de la Universitat de Reading, al Regne Unit. Són vells amics, però. Al 1979, en la candidatura del PSUC encapçalada per Antoni Farrès, tots dos van formar part del primer govern municipal.

«El parla potser més d'ordenació territorial, i a mi m'agrada més parlar d'organització», apunta l'economista. Al 2010, Manel Larrosa va demanar obertament la inclusió de Sabadell i tots dos vallesos en l'Àrea Metropolitana de Barcelona, des d'on li van venir les majors reticències. Entre

La metropolitanització de Sabadell a debat

El fet metropolità a Sabadell i als municipis veïns

Si a Sabadell, el 52% de la població treballa a altres municipis, els altres del voltant encara queden més per sota. A Castellar és el 63%, a Sant Quirze el 79% i a Barberà el 70%. A Badia, cas extrem on tan sols hi ha mig miler de llocs de treball en règim general de la seguretat social, l'índex sempre ha anat per damunt del 90%. En canvi, a Sabadell, hi ha hagut oscil·lacions en la «metropolitanització» que apunta aquest índex. Si al 1975, encara en la ciutat autòcentrada i fabril, era del 13,93%, i al 1981 del 24,44%, al 1991 va ser del 33% per baixa al 25% al 1996 i pujar al 44% al 2001. Però, com constata Clusa «des del 2010, el líndar del 50% s'ha trencat a tota l'àrea que encapçala Sabadell».

d'altres raons perquè serien més municipis a repartir els recursos d'aquest ens administratiu. En aquella posició «metropolitanista», Clusa estaria d'acord amb Larrosa.

Mentrestant, però, Manel Larrosa ha vingut propugnant l'organització dels dos vallesos com una altra àrea metropolitana paral·lela a la de Barcelona. A l'efecte, s'han constituït plataformes intercomarcals com Via Vallès i s'ha creat un incipient consens entre municipis, institucions econòmiques, en particular patronals, i altres entitats.

Entre metròpoli i comarca

Joaquim Clusa discrepa: «És evident que s'ha d'assumir la realitat metropolitana al voltant de Barcelona. En això coincidim. Però no tinc tan clar si seria oportú aquest segon nivell, el dels dos vallesos, entre les comarques i el centre metropolità, o sigui Barcelona. En això, potser divergeixo amb Manel Larrosa», apunta Clusa.

En la banda administrativa, les àrees metropolitanes tenen per objecte redistribuir recursos i per tant presuposits municipals amb la finalitat d'equilibrar un centre, en aquest cas Barcelona que acapara rondes i llocs de treball qualificats, i la perifèria dels polígons i les ciutats dor-

mitoris. És el criteri universal al cas.

Contra les retallades

«No veig clar que per una banda hi hagi d'haver, com hi ha ara, la Barcelona central i la perifèria immediata que aquí ens arriba al carrer Ramon Berenguer de la Creu de Barberà (en efecte, el límit entre Sabadell i Barberà, que pertany a l'Àrea Metropolitana) i d'altra aquest seguit de subsistemes vallesos com Sabadell, Terrassa, Mollet o Granollers», adverteix Joaquim Clusa.

Joaquim Clusa tampoc no veu clara la relació entre Sabadell i Terrassa. Es tracta, al seu entendre, «de sistemes urbans diferenciats, com també corresponen a conques hidrogràfiques diferents (la del Besòs per Sabadell i la del Llobregat a Terrassa». En aquests termes, Terrassa quedarien gairebé tan allunyades entre si com respectivament de Granollers o Mollet.

I, més enllà de perspectives locals o comarcals, Joaquim Clusa llença una qüestió de fons: «En aquesta situació de crisi, no seria millor optimitzar les administracions municipals, territorials i centrals abans que retallar inversions i serveis als ciutadans, com s'està fent?», es demana. No són jocs florals, en efecte.

Mercè Argemí va obrir ahir al vespre el Màster en Territori que la UAB imparteix ara a Sabadell

De l'eclosió dels suburbis sota el franquisme a l'«urbanoporosi» actual

La sessió inaugural es remunta l'Arraona romana

D'Arraona a Sabadell, el naixement de la vila al voltant del mercat medieval, és el títol del llibre que la medievalista Mercè Argemí i Relat va publicar al 2010, per iniciativa dels Amics de l'Art Romànic. L'Arraona romana i medieval, situada a l'altra banda del Ripoll va ser el punt de partida de la conferència amb la qual va obrir ahir el Metip, titulada Ciutat, indústria i riu: La configuració de Sabadell a partir del Ripoll. Respecte al Sabadell format al segle X al voltant del mercat, en l'antiga Plaça Vella, el Ripoll va regar la major extensió d'horta del terme i actualment també, sempre ha estat crucial en la indústria tèxtil, dels batans als aparells i acabats.

» El de l'encaix regional, metropolità atesa la relació de Sabadell i els vallesos respecte a Barcelona, no és l'únic tema del Metip (Màster en estudis de territori i població) que el Departament de Geografia de la UAB imparteix a Sabadell al llarg d'aquesta setmana, i obre al públic en general a més de la trentena d'estudiants inscrits.

Hi ha la història i, en ella, més que l'origen de la ciutat i la fesomia que ara presenta. De la història i la fesomia tracten les dues primeres sessions, les d'ahir dilluns i avui dimarts. *Ciutat, indústria i riu: La configuració de Sabadell a partir del Ripoll*, va ser el títol de la sessió a càrrec de la medievalista Mercè Argemí, i *Immigració, habitatge i desenvolupament dels barris sabadellencs (1939-1979)* la que avui dimarts presenta el també sabadellenc Eduard Masjuan, professor d'Història Econòmica a la Universitat de Barcelona (UB).

De la indústria a les ruïnes

El Ripoll és l'escenari comú a tots dos moments. Per l'energia dels molins, en els inicis de la industrialització i, també, per les ruïnes del 1962 que van posar dramàticament en evidència el desgavell urbanístic generat en els primers anys del franquisme. Amb saldos migratoris fins i tot inferiors als d'abans de la guerra, l'oferta d'habitatges obrers es va reduir a l'extrem de forçar el barraquisme, les construccions precàries i, fins el 1959, el fenomen de les coves a les tibides del Ripoll.

En les dues primeres dècades del franquisme, el major nombre d'habitatges construïts van ser precaris, de les barraques a l'autoconstrucció, i a més es van ubicar en sectors com Torre Romeu o Can Puiggener, arran del Ripoll així mateix, no projectats ni tan sols previstos pel Pla Urbanístic llavors vigent, l'elaborat el 1926 pels arquitectes Josep Renom i Joaquim Manich.

Amb una llarga trajectòria com a investigador en temes urbanístics, de les ciutats jardí a les visions de l'anarquisme al respecte (tema de la que va ser la seva tesi doctoral) Eduard Masjuan va documentar les coves del Ripoll i va pronunciar la conferència inaugural de la commemoració a Sabadell del cinquantenari les ruïnes, al 2012.

Qüestions crítiques

Després de les dues sessions dedicades a la relació de Sabadell amb l'entorn regional, dimecres i dijous a càrrec de Joaquim Clusa i Manel Larrosa respectivament, divendres intervinen els geògrafs Maties Serracant, actual tinent d'alcalde d'Urbanisme, i Bernat Lladó. La problemàtica dels espais buits, els espais públics i l'espai obert a Sabadell, és el títol de la conferència que impartiran.

Al 2012, Maties Serracant va crear i comissariar l'exposició Urbanoporosi, que va posar en evidència la ingent quantitat de solars buits que la crisi de la ciutat fàbrica i la posterior bombolla immobiliària han deixat a Sabadell. És un dels reptes que se li plantegen a la ciutat.